

Nd. **549. Frumvarp til laga** [197. mál]
um heimild fyrir veðdeild Landsbanka Íslands til að gefa út nýja flokka banka-
vaxtabréfa.

(Lagt fyrir Alþingi á 85. löggjafarþingi, 1964—65.)

1. gr.

Veðdeild Landsbankans skal vera heimilt að gefa út bankavaxtabréf, allt að 100 milljónum króna. Vaxtabréfunum má skipta í flokka, og nefnist sá þeirra, er fyrst kemur til framkvæmda, 19. flokkur veðdeildarinnar og hinir í áframhaldandi töluröð þar á eftir.

Ráðherra ákveður, að höfðu samráði við Seðlabanka Íslands, hvenær hverjum flokki skuli lokið. Heimilt er með samþykki ráðherra að hafa fleiri en einn flokk með mismunandi vöxtum starfandi í senn.

2. gr.

Veðdeildin gefur út skuldabréf, er hljóða á handhafa (bankavaxtabréf), en nafn-
skrá má þau í bókum bankans. Stjórn Landsbankans kveður á um lögun, útlit og
fjárhæð bankavaxtabréfanna. Ráðherra og bankastjórar Landsbankans undirskrifa
bankavaxtabréfin. — Aldrei má gefa meira út af bankavaxtabréfum en nemur fjár-
hæð þeirri, er veðdeildin á í veðskuldabréfum.

3. gr.

Auk veðskuldabréfa þeirra, sem veðdeildin fær frá lántakendum, skal trygging fyrir vaxtabréfum þessara flokka vera: 1. Varasjóður hvers flokks. — 2. Sameiginleg ábyrgð lántakenda, er nemi allt að 10%, sbr. 8. gr. — 3. Einföld ábyrgð ríkissjóðs. — Ef taka þarf til trygginganna 1—3, skal gera það í þeirri röð, sem að ofan er greint.

4. gr.

Í reglugerð fyrir hvern flokk, er bankastjórnin semur og ráðherra staðfestir, skal ákveðið, hversu háum vöxtum skuli svarað af bankavaxtabréfunum og hvar þeir skuli greiddast, svo og hvernig haga skuli auglýsingum um greiðslu þeirra, enda séu vextirnir ekki hærri en Seðlabankinn ákveður vexti hæsta af sambærilegum skuldum.

5. gr.

Veðdeildin er undanþegin öllum tekjuskatti, útsvari, stimpilgjaldi og öðrum sköttum.

6. gr.

Fé veðdeildarflokkanna má lána gegn veði í jarðeignum, erfðafestulöndum, húseignum eða einstökum íbúðum með lóð, eftir því sem nánar verður ákveðið í reglugerð, enda sé veðið váttryggt í váttryggingarstofnun, er bankastjórnin telur góða og gilda. — Lánsupphæðin má ekki fara fram úr $\frac{3}{4}$ af virðingarverði fasteignarinnar.

7. gr.

Eignir þær, sem veðdeildarflokkarnir taka að veði, skal á kostnað lánþega virða á þann hátt, er nánar verður tiltekið í reglugerð fyrir flokkana. Í reglugerðinni má meðal annars ákveða, að stjórn Landsbankans megi nefna til þá menn, er virða skuli veðin, og að hreppsnefnd eða bæjarstjórn, sú er í hlut á, samþykki virðinguna. Svo skal lántakandi, að minnsta kosti á hverjum 5 ára fresti, meðan lánið stendur, sýna skírteini, sem bankastjórnin tekur gild fyrir því, að veðið hafi eigi rýrnað í verði, svo að veðdeildarflokknum geti verið nein hætta búin. Láti lántakandi farast fyrir að senda bankastjórn Landsbankans þetta skírteini, má stjórn bankans láta skoðunargerð af innanhéraðsmönnum fara fram á kostnað lántakanda.

8. gr.

Lántakendur veðdeildarflokkanna skulu, auk þess að bera ábyrgð á sínum eigin skuldum, ábyrgjast sameiginlega (in solidum) skuldbindingar hvers flokks, þó eigi meira en 10% af því, sem lán þeirra námu á síðasta gjalddaga, áður en taka þurfti til ábyrgðarinnar. Skal í reglugerð deildarinnar ákveða, hvenær grípa skuli til þessarar sameiginlegu ábyrgðar og hvernig henni að öðru leyti skuli vera fyrirkomid.

9. gr.

Eigi má lána nema gegn 1. veðrétti. Minnsta lán skal vera kr. 10 000.00 og skulu lán jafnan standa á hálfum eða heilum tug þúsunda króna. Lánstíminn má vera allt að 40 árum, sé veðið jarðeign eða vandað steinsteypuhús eða steinhús, og allt að 30 árum, sé veðið vandað timburhús.

10. gr.

Lán þau, sem veðdeildin veitir, má hún greiða í bankavaxtabréfum sínum eftir nafnverði þeirra. Semja má um sölu bankavaxtabréfa þessara flokka fyrir fram í einu eða fleiru lagi, enda samþykki ráðherra söluverðið.

11. gr.

Hver lántakandi skal greiða 1% af lánsupphæðinni í varasjóð flokksins, um leið og hann tekur lánið. — Verði eigendaskipti að fasteign, sem veðsett er veð-

deildinni, skal kaupandi, þegar um leið og kaupin gerast, tilkynna veðdeildinni eigendaskiptin og skal hann sanna eignarrétt sinn með veðbókarvottorði eða þinglýstu afsali. Slík lánsyfirtaka er ekki stimpilskyld.

12. gr.

Lánnum þeim, sem veðdeildin veitir, má hún ekki segja upp, meðan lánþegi gegnir að öllu leyti skyldum þeim, sem hann hefur undirgengizt. En ef ákvæðisgjöld hans verða eigi greidd á réttum gjalddaga, eða veðið gengur svo úr sér, að það er eigi lengur svo tryggjandi sem vera skal, eða haldi skuldunautur ekki vátryggðum húseignum, er að veði eru og talin eru með í matinu, eða veðið eftirstöðvar af sköttum eða afgangnum, er ganga fyrir kröfu veðdeildarinnar, eða nýr kaupandi vanrækir að taka lán að sér, er bankastjórninni heimilt að telja eftirstöðvar lánsins komnar í gjalddaga undireins án uppsagnar.

13. gr.

Skuldunautar veðdeildarinnar skulu greiða vexti, afborganir og tillög til rekstrar-kostnaðar við flokka þessa og til varasjóðs í einu lagi með föstu árgjaldi. Árlegt tillag til að greiða rekstrarkostnað við flokkana og til varasjóðs er $\frac{1}{2}\%$ á ári af eftirstöðvum lánsins, eins og þær voru fyrir hvern gjalddaga. — Lántakendur mega á gjalddaga lánanna, án undangenginnar uppsagnar, greiða aukaafborganir af lánnum sínum, þó svo, að ávallt standi á 100 krónum, eða endurgreiða lánin að fullu. Endurgreiðslur þessar mega þeir greiða með bankavaxtabréfum hlutaðeigandi flokks með nafnverði þeirra. Á öðrum tíma árs má greiða lán að fullu, ef bankastjórnin samþykkir, þó því aðeins, að það sé veðdeildarflokknum að skaðlausu.

14. gr.

Heimilt er í reglugerð að ákveða dráttarvexti af afborgunum og vöxtum, sem ekki greiðast á gjalddaga, þó ekki hærrí en Seðlabankinn ákveður þá hæsta fyrir sambærilegar skuldir.

15. gr.

Afborgunum þeim og endurborgunum, er greiddar eru í peningum á hverjum gjalddaga, skal varið til að innleysa bankavaxtabréf þau, er hlutaðeigandi veðdeildarflokkur hefur gefið út, eftir hlutkesti, sem notarius publicus hefur umsjón með og fram fer í viðurvist tveggja manna; annan kveður ráðherra til þess, hinn bankastjórnin. Þá er hlutkesti hefur fram farið, skal auglýsa með 9 mánaða fyrirvara tölurnar á bankavaxtabréfum þeim, er upp hafa komið til innlausnar, og á hverjum gjalddaga þau verði útborguð. Nánari ákvæði um auglýsingar þessar skal setja í reglugerð veðdeildarflokkanna. Bankinn má og á þann hátt og með þeim fyrirvara, er áður segir, innleysa bankavaxtabréf í stærri stíl.

16. gr.

Eigendur bankavaxtabréfa þeirra, er innleysa skal, geta gegn því að afhenda þau með vaxtamiðum, er þeim fylgja, fengið greiddan höfuðstól þeirra á ákveðnum gjalddaga, og er eigi skylt að greiða vexti af höfuðstólnum upp frá því. Sama rétt hafa handhafar bréfanna, þótt eigi séu eigendur.

17. gr.

Höfuðstóll og vaxtafé, sem komið er í gjalddaga til útborgunar, rennur í varasjóð hlutaðeigandi veðdeildarflokks, sé þess eigi vitjað innan 20 ára frá gjalddaga.

18. gr.

Nú glatast bankavaxtabréf, sem nafnskráð er í bókum veðdeildarinnar, og getur þá bankastjórnin innkallað handhafa bréfsins með 12 mánaða fyrirvara, með auglýsingu, er birt sé þrisvar sinnum samfleytt í blaði því á Íslandi, er flytur opin-

berar auglýsingar. Ef enginn gefur sig fram með bréfið í tæka tíð, getur bankastjórnin útgefið handa hinum skráða eiganda þess nýtt bankavaxtabréf með sömu fjárhæð og það, sem glataðist, án þess að nokkur annar, er bankavaxtabréfið kann að hafa verið afsalað, geti þar fyrir búið kröfu á hendur veðdeildinni. Um ógildingu annarra bankavaxtabréfa fer eftir almennum lögum.

19. gr.

Bankavaxtabréf þau, er innleyst hafa verið samkvæmt útdrætti eða sem aukaafborganir af lánum, skal jafnóðum ógilda ásamt vaxtamiðum þeirra og stofnum og leggja þau til geymslu í fjárhirzlu veðdeildarinnar og skal síðan við lok næsta reikningsárs eyðileggja þau í viðurvist endurskoðenda bankans, ásamt vaxtamiðum þeim, er innleystir hafa verið á árinu.

20. gr.

Vaxtamiðar og bankavaxtabréf, sem gjaldfallin eru, greiðast í skrifstofu veðdeildarinnar í Reykjavík.

21. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga (sbr. 12. gr.), hefur veðdeildin heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarandi dóms, sáttar eða fjárnáms, samkvæmt ákvæðum 39. gr. laga nr. 95 frá 1947, um lögræði, og lögum um nauðungaruppboð, nr. 57 frá 1949, eða láta leggja það veðdeildinni út til eignar, ef þörf er á. Veðdeildin hefur ábyrgð á því, að skuldin sé rétt og komin í gjalddaga, og skuldunaut er frjálst að höfða mál til endurgjalds á öllu því, er hann hefur skaðazt á uppboðinu, og öllum málskostnaði að skaðlausu. Veðdeildin getur löglega samið svo um við skuldunauta sína, að uppboð á veðsettum fasteignum megi fram fara í skrifstofu uppboðshaldara.

22. gr.

Fé ómyndugra manna og opinberra stofnana og sjóða má verja til kaupa á bankavaxtabréfum þessara veðdeildarflokka, en þó eigi á hærra verði en skráðu gangverði þeirra hjá Landsbanka Íslands.

23. gr.

Þá er lokið er skuldbindingum hvers þeirra veðdeildarflokka, er stofnaðir verða samkvæmt lögum þessum, rennur varasjóður hans til næsta flokks, og svo áfram. Þegar lokið er skuldbindingum síðasta flokksins, rennur varasjóðurinn til þess eða þeirra veðdeildarflokka eða veðlánastofnana, sem stofnsettar verða til að halda áfram veðlánastarfseminni, eftir að lokið er síðasta flokki samkvæmt þessum lögum. Verði slíkum nýjum flokkum eða veðlánastofnunum fengin aðgreind starfssvið, skiptist varasjóðurinn milli þeirra, svo að hvert starfssvið njóti réttar ítölu þeirrar, er varasjóðnum hefur þaðan aflazt.

24. gr.

Veðdeildinni skal stjórnað af stjórn Landsbankans og reikningar hennar endurskoðaðir af endurskoðendum bankans.

25. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Veðdeild Landsbanka Íslands hefur nú að fullu notað heimild í lögum nr. 55, frá 3. marz 1945, um útgáfu bankavaxtabréfa.

Reynsla undanfarinna ára hefur sýnt, að margir húseigendur, sem ekki eiga lögum samkvæmt rétt til lána frá Húsnæðismálastofnun ríkisins, t. d. þeir, sem

eiga gömul hús og þurfa á láni að halda til viðhalds eða endurbóta á húsum sínum, eiga mjög óhægt um vik með að fá lán í því skyni og leita oft til veðdeildarinnar með beiðni um lán á þeim forsendum, að þeir geti sjálfir komið vaxtabréfum deildarinnar í peninga.

Með frumvarpi þessu er því lagt til, að veðdeild Landsbankans sé heimilað að gefa út nýja flokka bankavaxtabréfa allt að 100 milljónum króna.

Einstakar greinar frumvarps þessa eru að mestu efnislega samhljóða hliðstæðum greinum eldri laga um heimildir veðdeildar Landsbankans til að gefa út bankavaxtabréf. Efnisleg frávik frá eldri lögum eru einkum fólgin í þrennu. Í fyrsta lagi í því, að viðskiptamálaráðherra ákveður, að höfðu samráði við Seðlabanka Íslands, hvenær hverjum lánaflökki skuli lokið, sbr. 1. gr. frumvarpsins. Í öðru lagi felst breyting í því, að gert er ráð fyrir, að ábyrgð ríkissjóðs á vaxtabréfum deildarinnar sé einföld, sbr. 3. gr. frumvarpsins. Þá eru ákvæði um vexti færð til samræmis við nágildandi löggjöf um vaxtaákvörðunarheimild Seðlabankans. Aðrar breytingar felast í því að fella niður ákvæði, sem telja verður, að séu nú óþörf og óeðlileg eða úrelt.

Um 1. gr.

Samkv. 2. mgr. 1. gr. á ráðherra frumkvæði að því, hvenær lánaflökki sé lokið, að höfðu samráði við Seðlabankann. Áður var þetta frumkvæði í höndum Landsbankans og ákvað ráðherra þá, hvenær hverjum flokki var lokið, er stjórn Landsbankans hafði gert tillögu um það.

Um 2. gr.

Grein þessi þarfnast ekki athugasemda.

Um 3. gr.

Í 3. tölulíð 3. gr. er gert ráð fyrir, að ábyrgð ríkissjóðs á vaxtabréfum veðdeildarinnar sé einföld, en áður var ótiltekið um hvers konar ábyrgð var að ræða.

Um 4. gr.

Í niðurlagi 4. gr. er kveðið svo á, að vextir af bankavaxtabréfum megi ekki vera hærrí en Seðlabankinn ákveður vexti hæsta af sambærilegum bréfum.

Í eldri lögum um veðdeildina var ákvæði á þá leið, að vaxtamiðar, sem komnir eru í gjalddaga, skuli gjaldgengir til lúknings sköttum og öðrum gjöldum til ríkissjóðs og skuli gjaldheimtumenn ríkissjóðs innleysa þá, ef þeir hafa fé fyrir hendi, er greiðast á í ríkissjóð. Ákvæði þetta er nú úrelt og því felld niður hér.

Um 5. gr.

Hér er veðdeildin undanþegin tekjuskatti, útsvari, stimpilgjaldi og öðrum sköttum. Í eldri lögum var veðdeildin undanþegin gjaldi fyrir eigna- og veðbókarvottorð, til afnota fyrir sjálfa sig, en sú undanþága er nú felld niður til samræmis við það, sem gildir um hliðstæðar stofnanir.

Um 6.—9. gr.

Greinar þessar þarfnast ekki skýringa.

Um 10. gr.

Samkvæmt grein þessari má veðdeildin greiða lán þau, sem hún veitir, í bankavaxtabréfum sínum eftir nafnverði þeirra. Á hinn bóginn er ekki lengur gert ráð fyrir því, að lánþegi hafi rétt til að heimta, að veðdeildin annist um að koma bankavaxtabréfum í gjaldgenga peninga, ef þess er kostur, gegn greiðslu kostnaðar, sem af því leiðir, auk verðfalls, sbr. 10. gr. laga nr. 55 frá 3. marz 1945.

Um 11.—13. gr.

Greinar þessar þarfnast ekki skýringa.

Um 14. gr.

Hér er nýmæli á þá leið, að dráttarvexti megi ekki ákveða hærri en Seðlabankinn ákveður þá hæsta fyrir sambærilegar skuldir.

Um 15.—25. gr.

Greinar þessar þarfnast ekki skýringa.